

11.03.2010

KEMIKAALILAINSÄÄDÄNNÖN AJANKOHTAISKATSAUS

1. Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta (410/2009)

Kemikaalilain noudattamisen valvonta on osa ympäristöterveydenhuoltoa. Kunnan ympäristöterveydenhuollon järjestämistä koskeva uusi laki säättää, että kunnassa tai yhteistoiminta-alueella *ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä vastaa yksi toimielin*, jolla on oltava käytettävissään vähintään 10 henkilötyövuotta vastaavat henkilöresurssit. Jos kunta huolehtii ympäristöterveydenhuollosta itse, sillä on oltava tehtävän järjestämiseksi sekä tarkoituksenmukaisen työnjaon ja erikoistumisen mahdollistamiseksi käytettävissään vähintään 10 henkilötyövuotta vastaavat henkilöresurssit tähän tehtävään. Jos kunnalla ei ole käytettävissään 1 momentissa tarkoitettuja henkilöresursseja, sen on yhdessä jonkin toisen tai useamman kunnan kanssa muodostettava yhteistoiminta-alue. Tehtävien hoitamista varten perustetaan tällöin kuntalain (365/1995) 77 §:ssä tarkoitettu yhteistoiminta-alueen kuntien yhteinen toimielin taikka yhteistoiminta-alueen tehtäviä hoitaa kuntayhtymä.

Kemikaalivalvonnan osalta edellä mainittu yhden toimielimen vaatimus edellyttää joissakin kunnissa muutoksia, jos kemikaalivalvontaviranomainen on ollut eri yksikössä kuin muu ympäristöterveydenhuolto (esimerkiksi ympäristönsuojelua tai rakennusvalvontaa hoitavassa toimielimessä). Uuden lain mukaan kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävät kuuluvat samaan kokonaisuuteen kuin muut ympäristöterveydenhuollon valvontatehtävät ja nämä tehtävät on hoidettava yhdessä toimielimessä. Laissa tarkoitettun ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen on aloitettava toimintansa viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2013.

2. Annetut kemikaalilainsäädäntömuutokset

Kemikaalien luokitus, merkinnät ja pakkaaminen; EU:n CLP-asetus

Vaarallisten kemikaalien luokitusta, merkintöjä ja pakkaamista koskeva EU:n uusi CLP-asetus on tullut voimaan 20.1.2009 ja se on kaikissa EU:n jäsenmaissa voimassa sellaisenaan. Asetus muuttaa kaikkien kemikaalien luokituksen ja merkinnät uudennäköisiksi. Asetusta voi vapaaehtoisesti jo soveltaa, mutta toisaalta asetuksen pitkät siirtymäajat sallivat myös vanhan lainsäädännön käyttämisen. Markkinoilla voi siten jo olla sekä vanhan, väistyvän lainsäädännön että uuden CLP-asetuksen mukaisin varoitusmerkinnöin varustettuja kemikaalipakkauksia. Kunnan kemikaalivalvontaviranomainen valvoo kemikaalilain nojalla, että markkinoille saatettavat kemikaalit on luokiteltu ja pakattu sekä niiden päällykset on merkitty CLP-asetuksen *tai* vanhan lainsäädännön mukaisesti. Lisätietoja CLP-asetuksesta on CLP-neuvontapalvelun sivuilla; www.clpneuvonta.fi. Myös CLP-asetusta käsittelevät verkkoluennot kannattaa kuunnella; http://www.stm.fi/flash_luennot/clp/.

Vaarallisten aineiden yhdenmukaistettujen luokitusten ja merkintöjen luettelo sisältyy nyt CLP-asetukseen (liite VI) ja vastaava STM:n asetus vaarallisten aineiden luettelosta (509/2005) on kumottu. Koska aineiden nimet ovat CLP-asetuksessa toistaiseksi ainostaan englanniksi – ja varoitusetiketissä niiden pitää olla suomeksi ja ruotsiksi – on annettu uusi STM:n asetus (5/2010) CLP-asetuksen liitteessä VI tarkoitetuista kemikaaleista. Tässä STM:n asetuksessa on suomen- ja ruotsinkieliset nimet niille aineille, joiden luokitus ja merkinnät on EU:n laajuisesti jo säädetty CLP-asetuksen liitteessä VI.

CLP-asetuksen aineluettelo on jo ehditty muuttaa komission asetuksella (EY) N:o 790/2009. Tässä muutoksessa olevat uudet kemikaalinimet lisätään em. STM:n asetuksen (5/2010) tämän vuoden aikana, koska muutoksen uusia luokituksia on noudatettava 1.12.2010 alkaen.

Kemikaalirajoitukset; EU:n REACH-asetuksen liite XVII

Tiettyjen kemikaalien markkinoille saattamista ja käyttöä on rajoitettu. Aikaisemmin nämä rajoitukset oli Suomessa annettu valtioneuvoston kemikaalikohtaisilla rajoitusasetuksilla, koskien mm. asbestia, nikkeliä, syöpää aiheuttavia aineita, kreosootia jne. Nyt nämä rajoitukset ovat sellaisinaan siirtyneet EU:n REACH-asetuksen liitteeseen XVII, joka annettiin kesällä 2009 uudelleen numerolla (EY) N:o 552/2009. Suomessa tämä ei aiheuttanut merkittäviä muutoksia vaan entiset rajoitukset ovat edelleen voimassa REACH-asetuksessa. Suomessa on kuitenkin säädetty valtioneuvoston asetuksella (647/2009) muutamista poikkeuksista REACH-asetuksen rajoituksiin. Nämä poikkeukset koskevat asbestia, arseenikyllästettyä puuta sekä lyijymaaleja. Kunnan kemikaalivalvontaviranomainen valvoo, että REACH-asetuksen rajoituksia noudatetaan.

Biosidivalmisteet

Ympäristöministeriön asetusta (20/2008) biosidivalmisteen hyväksymisen tai rekisteröinnin hakemisesta, markkinoilta poistamisesta ja erityisehdoista on muutettu 19.2.2010 ja uusi säädös (115/2010) tuli voimaan 1.3.2010. Asetuksella muutettiin muun muassa biosidivalmisteen markkinoilta poistamista koskevia määräaikoja ja lisättiin liitteeseen 14 uutta tehoainetta.

3. Tulossa olevat lainsäädäntömuutokset

Käyttöturvallisuustiedote

Käyttöturvallisuustiedotteista säädetään nykyisin EU:n REACH-asetuksella ja sen liitteellä II. Liite II on parhaillaan uusittavana, ja uusi liite julkaistaan komission asetuksena todennäköisesti loppukevällä 2010. Uusi liite tulee voimaan 1.12.2010 ja sitä on saman tien sovellettava *aineiden* käyttöturvallisuustiedotteisiin. *Seosten* tiedotteet uusitaan 1.12.2012 mennessä, edellyttäen kuitenkin että samaa kemikaalia on samalla tiedotteella toimitettu ainakin kerran ennen uuden liitteen voimaantuloa. Yritysten on siten pääsääntöisesti uusittava aineiden käyttöturvallisuustiedotteet 1.12.2010 ja seosten 1.12.2012 mennessä. CLP-asetuksen aiheuttamat muutokset toimeenpannaan tiedotteisiin CLP-asetuksen aikataulun mukaisesti. Lisätietoa käyttöturvallisuustiedotteista on valmisteilla ja se tullaan julkaisemaan samoihin aikoihin kuin uusi liitekin.

Kunnan kemikaalivalvontaviranomainen valvoo, että käyttöturvallisuustiedote on toimitettu – sisältöä valvotaan Valvirassa ja SYKEssä.

Kemikaalilain kokonaisuudistus

Nykyinen kemikaalilaki on annettu vuonna 1989 ja sitä on muutettu yli 30 kertaa. Lain uusiminen on tarpeen jo teknisestikin ja myös koska EU:n kemikaalilainsäädäntö on kokonaan uudistunut tai uudistumassa. EU:ssa on annettu REACH- ja CLP-asetukset ja uusi asetus akkreditoinnista ja markkinavalvonnasta (EY) N:o 765/2008. Lisäksi uusi EU-asetus biosidituotteiden markkinoille saattamisesta on valmisteilla. Uuden kemikaalilain on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan kuin EU:n uusi biosidiasetus eli mahdollisesti vuoden 2013 alusta. Tavoitteena on, että uusi kemikaalilaki sisältää yksiselitteiset ja selkeät säännökset mm. lain soveltamisalasta, eri viranomaisen tehtävistä, viranomaisten yhteistyöstä, hallinnollisista keinoista sekä lain tasolla edellytettävistä substanssiasioista ja asetuksenantovaltuuksista. Uudistus on tarkoitus käynnistää kaikille valvontaviranomaisille ja muille sidosryhmille lähetettävällä kyselyllä vuoden 2010 aikana.

Muita muutoksia

Kemikaalilain nojalla annettuihin säädöksiin, mm. kemikaaliasetukseen ja vaarallisen kemikaalin vähittäismyyntiä koskevaan asetukseen on tarkoitus tehdä pieniä teknisiä muutoksia vuoden 2010 aikana. Lainsäädäntömuutoksia voi helposti seurata kemikaalivaltuuskunnan verkkosivuilta osoitteesta www.kemikaalivaltuuskunta.fi.

4. Muutoksia keskushallinnon viranomaisten organisoinnissa

KEVAKE-hanke

Parhaillaan on valmisteltavana hanke, jossa kemikaalivalvontaa organisoidaan uudelleen keskittämällä keskushallintotason kemikaalitehtäviä neljän viraston sijasta yhteen. Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2011 alusta. Keskittäminen koskee nykyisin Valvirassa, Evirassa ja SYKEssä hoidettavia kemikaalien tuotevalvontatehtäviä, jotka on tarkoitus siirtää nykyiseen Turvatekniikan keskuksen, Tukesiin.

Lisätietoja:

STM/neuvotteleva virkamies Marilla Lahtinen, p. (09) 160 73922,
marilla.lahtinen@stm.fi

YM/neuvotteleva virkamies Pirkko Kivelä, p. 050 36 22041,
pirkko.kivela@ymparisto.fi

